

Aan de woordvoerders asielbeleid in vaste commissie voor Justitie en
Veiligheid in de Tweede Kamer

VluchtelingenWerk Nederland
Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
Helpdesk (020) 346 72 50
Fax (020) 617 81 55
www.vluchtelingenwerk.nl
info@vluchtelingenwerk.nl

cc Dhr. E. Van der Burg, staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Datum
Betreft

1 juni 2023

Brief VluchtelingenWerk Nederland – Commissiedebat JBZ-Raad te
Luxemburg van 8 en 9 juni 2023 (vreemdelingen- en asielonderwerpen)

Ons kenmerk

O.2.2.23-023.MK

Geachte woordvoerders asielbeleid,

Ten behoeve van het [commissiedebat](#) op woensdag 7 juni over de komende JBZ-Raad
(vreemdelingen- en asielonderwerpen) geeft VluchtelingenWerk Nederland u graag het volgende
mee.

Verlenging Richtlijn Tijdelijke Bescherming Oekraïense vluchtelingen

De Richtlijn Tijdelijke Bescherming die op 4 maart 2022 werd geactiveerd, is een Europees
succes. Het biedt ruim vijf miljoen mensen die zijn gevlucht voor de oorlog in Oekraïne directe
bescherming en toegang tot essentiële zaken zoals huisvesting, werk en gezondheidszorg. De
EU heeft laten zien dat het eensluidend, krachtig en effectief kan reageren op grote uitdagingen
op het gebied van vluchtelingenbescherming. Zonder de activering van deze Richtlijn zouden
nationale asielstelsels vastlopen en tienduizenden Oekraïense vluchtelingen niet kunnen
participeren in onze samenleving.

De Richtlijn is na de start eenmalig verlengd tot maart 2024. Het is urgent en noodzakelijk dat op
korte termijn een Raadsbesluit wordt genomen om deze opnieuw te verlengen tot 1 maart 2025
(daarna is de maximale termijn van drie jaar verstreken). Wij benadrukken het belang om dit nog
onder het huidige Zweedse voorzitterschap van de EU te regelen. Op dit moment zal een politiek
akkoord makkelijk gerealiseerd kunnen worden, tijdens de komende voorzitterschappen zal dit
lastiger worden.

Daarom hebben wij samen met onze koepelorganisatie ECRE en tientallen vluchtelingen- en
maatschappelijke organisaties in Europa een [beroep](#) gedaan op de Europese Commissie om met
spoed een voorstel te maken voor een uitvoeringsbesluit van de Raad die de verlenging van de
Richtlijn tot maart 2025 mogelijk maakt. Wij roepen de staatssecretaris op om dit pleidooi in EU-
verband actief onder het voetlicht te brengen en te ondersteunen. Indien de Europese Commissie
geen initiatief neemt, zal het Zweedse voorzitterschap ofwel een groep lidstaten een verzoek
moeten indienen voor het verlengen van de Richtlijn.

In het licht van de aanhoudende oorlog en de daarmee samenhangende onzekerheid voor
Oekraïense vluchtelingen, is het van groot belang dat hun huidige tijdelijke beschermingsstatus
wordt verlengd tot 1 maart 2025. Ook zal het gesprek om ook na die datum met een Europees
antwoord te komen snel moeten plaats vinden.

EU Asiel- en migratiepact

Asielprocedureverordening

Op dit moment bevinden de onderhandelingen over het Europese Asiel- en migratiepact zich in een cruciale fase waarbij de discussie zich toespitst op de Asielprocedureverordening (grensdetentie en -procedures) en de Asiel- en Migratiemanagementverordening (het 'nieuwe Dublin').

Het Europees parlement heeft eerder dit jaar [overeenstemming bereikt](#) over haar positie. De Raadspositie laat nog steeds op zich wachten, zodat de triloog nog niet kan starten. Lidstaten lijken zich in te graven hun eigen posities en Nederland is één van de landen die moeizaam bereid is tot een compromis.

Wij vinden het zorgelijk dat Nederland vol blijft inzetten op detentie voor alle asielzoekers in grensprocedures, inclusief families met kinderen. Dit is in strijd met artikel 5 EVRM, het recht op vrijheid. Het betreft immers mensen die bescherming zoeken en op die enkele grond van hun vrijheid worden beroofd voor de duur van 12 weken. Detentie om migratieredenen is een uiterst middel en mag slechts van korte duur zijn, namelijk om te bepalen of een asielverzoek kennelijk ongegrond is en/of sprake is van openbare ordeaspecten. Hierin voorziet de Screeningprocedure al, die ook onderdeel is van het Pact. Na deze korte screening, moeten mensen in de gelegenheid zijn om hun asielprocedure in humane opvang te doorlopen, ingericht op de behoeften en noden van de (kwetsbare) doelgroep.

In het oorspronkelijk voorstel van de Europese Commissie zijn jonge kinderen vanwege hun grote kwetsbaarheid uitgezonderd van detentie. Mede door de Nederlandse lobby staat dit nu ter discussie en ligt een voorstel voor om ook families met kinderen onder de 12 jaar te detineren. Dit stuit op verzet van onder meer Duitsland, dat [stelt](#): *"DE rejects the deletion in the current proposal and advocates that the general exemption for families with children under 12 years foreseen by the COM be extended to families with children under 18 years (definition of family for the asylum border procedure: Families with a child under 18 should not be separated, so that adult siblings would also be exempt from the border procedure)."*

Daarnaast wil Nederland ook standaard detentie voor AMV's in de Asielprocedureverordening opnemen, hetgeen eveneens tot discussie en verzet leidt tijdens de onderhandelingen. Detentie is een middel dat zwaar ingrijpt in mensenlevens. Uit vele onderzoeken blijkt dat het blijvende schade kan veroorzaken bij mensen die geen misdaad begaan, maar slechts zijn gevlucht zijn voor oorlog en vervolging. Dit klemt des te meer bij kwetsbare groepen, zoals kinderen.

VluchtelingenWerk roept de staatssecretaris specifiek op om het standpunt over standaard detentie voor (families van) jonge kinderen te herzien en hierin de lijn te volgen van andere gelijkgestemde landen zoals Duitsland.

Daarnaast maken wij ons zorgen over de plannen om een nieuw element, het criterium van 'adequate capacity' voor lidstaten die de grensasielprocedure toepassen, toe te voegen aan de voorgestelde regels. Deze 'passende capaciteit' zou moeten worden berekend op basis van een formule, waarbij onder andere een inschatting wordt gemaakt van de verwachte aankomsten in dat land. Dit aantal personen zou dan worden opgenomen in de grensasielprocedure en als dit

'maximum' is bereikt, zou een lidstaat mogen afwijken van fundamentele waarborgen. Het is nog onduidelijk is hoe dit er in de praktijk uit zou komen te zien, dat 'afwijken van'.

VluchtelingenWerk maakt zich grote zorgen om voorstellen voor het toevoegen van een nieuw element 'passende capaciteit' in de Europese regelgeving voor asielgrensprocedures. Het mag duidelijk zijn dat dit een perverse prikkel zal worden voor grenslanden die dit getal zo laag mogelijk willen houden. Wij vrezen voor nog meer pushbacks en mensenrechtenschendingen op EU-grondgebied. Kan de staatssecretaris zich uitspreken tegen deze nieuwe ontwikkeling?

Asiel- en Migratiemanagementverordening

De Asiel- en Migratiemanagementverordening zou moeten zorgen voor balans tussen 'verantwoordelijkheid' en 'solidariteit'. Het is helaas verworpen tot een complexe regeling, waarbij de Zuidelijke lidstaten grotendeels verantwoordelijk blijven voor de opvang en asielprocedures van mensen die bescherming vragen in Europa. In het geval van 'migratiedruk' moeten andere lidstaten bijspringen, waarbij de hulp kan bestaan uit het overnemen van vluchtelingen uit overbelaste grenslanden of het sturen van middelen en capaciteit (de zogenaamde 'flexibele solidariteit').

De verantwoordelijkheidsverdeling is onderwerp van hevige [discussie](#). De zuidelijke aankomstlanden (Griekenland en Italië) vragen immers al jaren – tevergeefs – om meer solidariteit: relocatie en een herverdeling van asielzoekers over de EU. Omdat grenslanden niet alle verantwoordelijkheid voor de opvang en procedures willen en kunnen dragen, is inmiddels sprake van een grimmig afschrikbeleid aan de buitengrenzen: illegale pushbacks (recent nog [schokkend in beeld](#) gebracht door de New York Times) en een totaal gebrek aan bescherming of integratiekansen. Vluchtelingen zien zich genoodzaakt om door te reizen, naar een land waar ze wél bescherming en goede opvang hopen te vinden, waarbij zij gevaarlijke tochten maken door de Balkan-landen, waar pushbacks eveneens aan de orde van de dag zijn. Als asielzoekers na een barre tocht in een land als Nederland aankomen, dan kunnen zij vervolgens niet teruggestuurd worden naar het land van aankomst, omdat Dublin-claims wettelijk niet zijn toegestaan vanwege de mensonterende situatie voor vluchtelingen in deze landen. Dat geldt voor claims op de belangrijkste aankomstlanden Italië (recente [uitspraak](#) Raad van State) en Griekenland (al jarenlang beleid), maar ook voor Malta, Cyprus (tot voor kort) Kroatië en Bulgarije. Een Nederlandse rechter heeft recent zelfs geoordeeld dat een Dublin-claim op België niet mogelijk is vanwege de opvangcrisis daar.

Het gevolg van dit beleid is dat er overal (dus niet alleen meer in de grenslanden) sprake is van een *race to the bottom* voor wat betreft vluchtelingenbescherming en opvang-omstandigheden. Geen enkel land wil nog 'aantrekkelijk' lijken voor vluchtelingen vanwege de 'vrees' voor meer vluchtelingen in hun land. Ook achter de opvangcrisis in Nederland zit – naast legitieme praktische belemmeringen en uitdagingen – de gedachte dat het vooral niet aantrekkelijk moet zijn om in een land als Nederland asiel aan te vragen.

Om uit deze chaos en impasse te raken, is een Europese oplossing nodig. Dit zou ook Nederland moeten doen inzien om tot een ander standpunt te komen dan het tot nu toe heeft over de verantwoordelijkheidsverdeling en 'Dublin'. Dit is urgent om te zorgen voor een einde aan de crisissfeer en inhumane taferelen, maar is tegelijkertijd in het belang van Nederland. Nu immers

zelfs geen Dublinclaims meer mogelijk zijn naar een land als Italië, kan Nederland meer asielzoekers verwachten die niet geclaimd kunnen worden. Er is een andere koers nodig.

VluchtelingenWerk Werk roept de staatssecretaris op om zich in Brussel uit te spreken voor solidariteit en een eerlijk herverdeelsysteem in de EU. Dit is urgent om uit de huidige impasse te raken waarbij geen Dublinclaims meer mogelijk zijn en de aankomstlanden er alles aan gelegen zijn om deze situatie te laten voortduren zolang het Dublinsysteem voortduurt. Randvoorwaarde voor een dergelijk systeem is actief migratiemanagement, waarbij de Europese Commissie ramingen en migratie-verwachtingen maakt en lidstaten weten welke aantallen vluchtelingen zij toebedeeld krijgen. Hier kunnen de landen hun opvangfaciliteiten en capaciteit voor het verwerken van de asielprocedures vervolgens op inrichten. Met een dergelijke systeemshift komt een einde aan de *race to the bottom*, ondermaatse opvang en gevaarlijke routes die vluchtelingen binnen de EU moeten afleggen, hetgeen ook bevorderlijk is voor de integratie. Asielmigratie wordt op deze wijze beheersbaar en beter voorspelbaar en daar is eenieder bij gebaat.

Wij hopen dat u onze inbreng kunt gebruiken in het debat, voor vragen of een toelichting zijn we uiteraard beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

Frank Candel
Bestuursvoorzitter VluchtelingenWerk Nederland